

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5CdoR/11/2024
Identifikačné číslo spisu:	1222201208
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1222201208.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú U. Š., narodenú X. R. XXXX, K., I. H. XXXX/XX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Bratislava, Vázovova 7/A, dieťa matky Mgr. U. Š., narodenej X. I. XXXX, K., I. H. XXXX/XX a otca Bc. E. Š., narodeného X. L. XXXX, K., I. H. XXXX/XX, obaja zastúpení advokátskou kanceláriou SEDLÁČEK, advokátska kancelária s. r. o., Stupava, Karpatská 36, IČO: 51 018 128, na návrh navrhovateľky Mgr. U. Š., narodenej XX. U. XXXX, V., D. B. X, zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Pavlom, PhD., Bratislava, Šancová 58, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. 27P/33/2022, o úpravu styku maloletého dieťaťa s blízkou osobou, o dovolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. marca 2024 sp. zn. 12CoP/20/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava II rozhodol o návrhu starej matky na stretávanie sa s maloletou rozsudkom č. k. 27P/33/2022-110 zo dňa 1. decembra 2022 tak, že návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1 V odôvodnení rozsudku v bode 29 uviedol, že po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že návrh navrhovateľky nie je dôvodný. V konaní nebolo preukázané, že by úprava styku maloletej U. so starou matkou bola v záujme maloletej, pričom vykonaným dokazovaním bolo zistené aj to, že nie sú na to vytvorené vhodné podmienky v rodine. Vzťahy rodičov maloletého dieťaťa a navrhovateľky sú veľmi zlé, medzi účastníkmi absentuje empatia, súdržnosť a podpora. Otec maloletej U. vníma svoju matku ako narušiteľa rodinných väzieb, keď už v jeho detskom veku ho smerovala proti otcovi, ovplyvňovala ho, vyčítala mu, keď išiel otca navštíviť a po jednej z takýchto návštev dokonca vymenila zámky na byte a svojho syna vyhodila. Keď sa ženil a chcel si urobiť fotku so svojou manželkou a oboma rodičmi, matka to odmietla s tým, že ona nikdy na jednej fotke so svojím bývalým manželom nebude. Veľmi sa ho to dotklo, nechce už počúvať výčitky matky, ktorá sa neustále vracia do minulosti. Z priebehu pojednávania súd zistil, že vzťah navrhovateľky s otcom maloletej U. je maximálne napätý s negatívnym

ladením. Navrhovateľka na pojednávaní verbalizovala, že rodičia maloletej U. ju nezaujímajú, že s nimi skončila, že jej syn jej svojim správaním ubližoval, hoci ona ho celý život sama vychovávala a chránila ako „kvočka“. Nevesta nie je jej krvná skupina, je to osoba, ktorá musí všetko vedieť a všade musí byť. Má výlučne záujem stretávať sa so svojou jedinou vnučkou. Na strane druhého rodiča v tejto rodinnej atmosfére nepovažujú za prospešné, aby sa ich dcéra stretávala so starou matkou, neželajú si to. Maloletá U. má kontakt so starými rodičmi z matkinej strany, so starým otcom z otcovej strany a s celou ostatnou rodinou, dokonca aj s matkou navrhovateľky. O maloleté dieťa sa obidvaja rodičia riadne starajú, matka aj dennou osobnou starostlivosťou počas rodičovskej dovolenky.

1.2 Zodpovednosť za riadny všestranný vývin svojich maloletých detí majú rodičia, ktorí aj určujú spôsob života svojich detí, pričom sú povinní zabezpečiť rodine pokojné a bezpečné prostredie. V danom prípade súd nezistil žiadne nedostatky v starostlivosti rodičov o maloletú U., dieťa vyrastá v bezpečnom a stabilnom prostredí, v spoločnej domácnosti s oboma rodičmi, ktorí svojej dcére zabezpečujú aj kontakt s bližšou či širšou rodinou. Rodičia sú pre svoje dieťa najbližšími a najdôležitejšími vzťahovými osobami, pričom sú to rodičia, ktorí za svoje dieťa nesú zodpovednosť, sú povinní sa o dieťa riadne starať a majú právo zvoliť si výchovný štýl, ktorý považujú za najlepší. Maloletá U. je v útlohu veku jedného roka, je prirodzene úzko naviazaná na rodičov, ktorí sú pre ňu najdôležitejšími vzťahovými osobami a ktorí majú prioritnú povinnosť vytvárať u dieťaťa pocit bezpečia a istoty. Vzťah navrhovateľky s rodičmi maloletej U. nespĺňa atribúty harmonickej rodiny, vládne medzi nimi animozita, ignorancia a rozpory. Rodina je najdôležitejším zdrojom informácií o svete pre maloleté deti, prostredníctvom nej si deti budujú náhľad na svet, okolie aj osobnosť. Pokiaľ však rodina nespĺňa základnú funkciu (bezpečné prostredie, prijatie a láska), stáva sa nebezpečným a nehostinným miestom, spôsobujúcim úzkosť. Vzťahy účastníkov tohto konania sú hodnotí ako toxické, nespĺňajúce základné funkcie rodiny. Členovia tejto rodiny nefungujú ako podpora, skôr opačne, neťahajú jeden druhého dopredu, skôr sa sťahujú ku dnu. Nie je to o tom, že členom (navrhovateľke) by chýbali základné atribúty (vzdelanie, bezúhonnosť a pod.), najväčším problémom sú práve tie neviditeľné znaky ako je súdržnosť, podpora, láska, tolerancia. Súd je presvedčený, že takéto negatívne okolnosti v rodine vylučujú, aby sa realizoval styk maloletej U. so svojou starou matkou, stará matka sama uviedla, že rodičia dieťaťa ju nezaujímajú. Nemožno oddeliť tieto dva vzťahy, teda navrhovateľka - syn a nevesta a navrhovateľka - vnučka. Zjednodušene povedané, ak je zlý prvý vzťah, nemožno úspešne budovať druhý vzťah. Preto súd návrh starej matky ako nedôvodný zamietol. Stará matka si musí uvedomiť, že vynucovanie styku s vnúčaťom postoj jej syna k nej len zhorší, utvrdí ho v náhlade na jej osobu, že koná v zlom úmysle. Takisto by si mala uvedomiť, že jej syn je dospelá nezávislá ľudská bytosť, ktorá žije vlastným spôsobom života (pričom súd k nemu nemá žiadne výhrady), spolu so svojou manželkou riadne vychovávajú a starajú sa o svoje dieťa, čo musí stará matka akceptovať, pokiaľ chce, aby sa jej vzťah so synom napravil. Až následne, pokiaľ dôjde k sanácii tohto základného vzťahu, možno uvažovať o úprave styku maloletej U. so starou matkou, pričom súd sa domnieva, že ak by skutočne k zlepšeniu vzťahov medzi otcom a jeho matkou došlo, úprava styku rozhodnutím súdu ani nebude potrebná.

2. Proti vyššie uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podala navrhovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave rozsudkom sp. zn. 12CoP/20/2023 zo dňa 25. marca 2024 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1 V danej veci odvolací súd preskúmal správnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, stotožnil sa s vyhodnotením skutočného stavu a prijatého právneho záveru súdom prvej inštancie v kontexte posúdenia záujmu maloletej a rodinných pomerov o nedôvodnosti úpravy styku maloletej s navrhovateľkou. Súd prvej inštancie správne ako prvoradý posudzoval záujem maloletej na úprave styku s navrhovateľkou raz mesačne v prítomnosti aspoň jedného z rodičov. Z ustáleného skutočného stavu zisteného dokazovaním súdom prvej inštancie, ktorého zmena nebola preukázaná ani v odvolacom konaní, vyplýva, že maloletá je veľmi útleho veku (v čase rozhodnutia vo veku takmer 1,5 roka, aktuálne vo veku 2,5 roka), doposiaľ sa s navrhovateľkou nestretáva. Navrhovateľka a otec maloletej (syn navrhovateľky) sa nestretávajú od 19. októbra 2019, odkedy nie sú ani v telefonickom kontakte, navrhovateľka nemá o otcovi maloletej žiadne informácie, o narodení maloletej sa dozvedela len cez sociálne siete. Navrhovateľka za účelom riešenia vzťahu s otcom maloletej navrhla mediáciu, ktorej sa zúčastnili asi pred 4 rokmi, absolvovali jedno stretnutie. Matka maloletej prejavila záujem sa taktiež

mediácie zúčastniť, s čím navrhovateľka nesúhlasila, a preto sa ďalšie stretnutie u mediátora neuskutočnilo. Z výpovede navrhovateľky pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že matka maloletej je povahy, že musí všetko vedieť a všade byť, nie je jej krvná skupina, bol to problém len medzi matkou a synom, preto nesúhlasila, aby sa mediácie zúčastnila aj matka. Navrhovateľka tvrdí, že terapiu nepotrebuje, potrebuje ju otec maloletej spolu s matkou. Ďalej tvrdí, že ani na otca, ani na matku nie je zvedavá, s nimi skončila, má záujem len o vnučku, aby ju ako svoju starú matku spoznala, otec maloletej na ňu celý život „pľul“ a vymýšľal si „kraviny“, nepozval ju ani na oslavu svojich 30-tych narodením. Na Vianoce jej otec maloletej pošle SMS s textom: Šťastné a veselé Vianoce, o to ona nestojí. Celý život si odriekala, aby mal všetko čo potrebuje, a on jej to takto vracia, pľuje na ňu, vymýšľa si a klame. Odvolací súd tiež poukazuje na rozporné správanie navrhovateľky, ktorá 1. júna 2022 prejavila záujem o mediáciu, ktorú obaja rodičia v ďalšom odmietli, a 1. decembra 2022 počas pojednávania pred súdom uvádza, že terapiu nepotrebuje, potrebuje ju otec maloletej spolu s matkou, s nimi skončila, má záujem len o vnučku. Na základe týchto opísaných vyjadrení navrhovateľky odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že navrhovateľka nemá úprimný záujem o obnovenie, resp. o úpravu rodinných vzťahov so synom, otcom maloletej, a jeho manželkou, nevestou navrhovateľky, ktoré sú základom pre budovanie vzťahu s maloletou. Jej negatívny postoj k nim sa ani napriek uplynulému obdobiu a narodeniu maloletej nezmenil. K uvedenému záveru dospel odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie po posúdení obsahu výpovede navrhovateľky (v kontexte odôvodnenia uvedeného v bode 17. až 21). Nie je v záujme maloletej stýkať sa s navrhovateľkou, ktorá nedokáže korigovať svoje správanie ani pred súdom, ktorého nevhodnosť sama priznala. Styk maloletej s navrhovateľkou nie je v záujme maloletej (čl. 5 Zákona o rodine), pretože navrhovateľkine negatívne vnímanie rodičov maloletej môže mať negatívny dopad na celkový vývin maloletej. Maloletá je útleho veku, navrhovateľku nepozná, nemá s ňou vytvorené žiadne väzby. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že pre úpravu styku navrhovateľky s maloletou súdnym rozhodnutím v akejkoľvek navrhovanej podobe nie je splnená podmienka, ktorou je preukázanie záujmu maloletej. Navyše výchova a starostlivosť o maloletú je zo strany oboch rodičov riadne zabezpečená, maloletá prosperuje.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala navrhovateľka prostredníctvom právneho zástupcu dovolanie, ktoré odôvodnila ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Právnu otázku, ktorú žiadala vyriešiť naformulovala tak, aby dovolací súd rozhodol, či existuje možnosť úpravy styku navrhovateľky s maloletou takým spôsobom, ktorý by nezasahoval do najlepšieho záujmu dieťaťa a práv rodičov na výchovu svojho dieťaťa v neprimeranej miere, resp. aký rozsah a periodicitu úpravy styku by dovolací súd považoval za primeraný s ohľadom na právo na rodinný život navrhovateľky a menované práva a záujmy maloletej a jej rodičov, ktoré sa s týmito právom stretli. Záverom žiadala zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu sa vyjadril právny zástupca rodičov maloletej, ktorý navrhol dovolanie odmietnuť v zmysle ust. § 447 písm. f), z dôvodu, že nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, eventuálne zamietnuť podľa ust. § 448 CSP ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba ako neprípustné odmietnuť.

6. Dovolanie podala stará matka maloletej vo veci starostlivosti súdu o maloletú upravenú v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP v § 76 až § 77 neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola riešená. Otázku naformulovala tak, či existuje možnosť úpravy styku navrhovateľky s maloletou takým spôsobom, ktorý by nezasahoval do najlepšieho záujmu dieťaťa a práv rodičov na výchovu svojho dieťaťa v neprimeranej miere, resp. aký rozsah a periodicitu úpravy styku by dovolací súd považoval za primeraný s ohľadom na právo na rodinný život navrhovateľky a menované práva a záujmy maloletej a jej rodičov, ktoré sa s týmto právom stretli.

10. V kontexte na formuláciu právnej otázky dovolateľky, a to určenia minimálnej miery stretnutí s maloletou, dovolací súd uvádza, že aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

11. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

12. Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na právnom závere, že nie je v záujme maloletej stýkať sa s navrhovateľkou, ktorá nedokáže korigovať svoje správanie ani pred súdom, ktorého nevhodnosť sama priznala. Styk maloletej s navrhovateľkou nie je v záujme maloletej, pretože navrhovateľkine negatívne vnímanie rodičov maloletej môže mať negatívny dopad na celkový vývin maloletej. Maloletá je útleho veku, navrhovateľku nepozná, nemá s ňou vytvorené žiadne väzby.

13. Dovolací súd už len zdôrazňuje, že cesta navrhovateľky k vzťahu s maloletou vzhľadom na jej útlý

vek vedie len cez vybudovanie si vzťahu s jej rodičmi, ktorý je v súčasnej dobe nanajvýš problematický. Aj keď navrhovateľka má právo poznať svoju vnučku a aj právo kontaktu s ňou, vzhľadom na vek maloletej (3 roky a 4 mesiace) a naštrbené vzťahy s vlastným synom a nevestou, súd vyhodnocuje právny záver, ku ktorému dospeli súdy nižšieho stupňa ako správny a udržateľný, kontakt s navrhovateľkou by za daných podmienok nebol v najlepšom záujme maloletej, ktorá na vývin potrebuje harmonické prostredie.

14. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolateľkou formulovaná otázka nespĺňa predpoklady na založenie dovolacieho prieskumu a dovolateľkou uvedené rozhodnutie ESLP č. 15633/15 nie je pre prejednávanú vec aplikovateľné. Z uvedeného dôvodu preto dovolanie dovolateľky v zmysle ust. § 447 písm. f) CSP odmietol.

15. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.